

Олена Чепка

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ
у питаннях і відповідях

Навчальний посібник

Умань – 2016

УДК 376.36(075.8)

ББК 74.37.я73

С – 71

Рекомендовано до друку вченою радою факультету дошкільної та корекційної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 8 від 15 березня 2016 року)

Рецензенти:

Попиченко С.С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки та психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Колесникова В.Ф. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України.

Спеціальна психологія. У питаннях і відповідях: навчальний посібник / укл. О. В. Чепка – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016 – 104 с.

Навчальний посібник рекомендовано студентам спеціальності «Спеціальна освіта», дефектологам, психологам-дефектологам, педагогам, які працюють у галузі спеціальної освіти.

УДК 376.36(075.8)

ББК 74.37.я73

© О. В. Чепка, 2016

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини 2016 р.

ЗМІСТ

| | |
|---|----|
| ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ | 8 |
| ВСТУП | 9 |
| ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ | 11 |
| Питання 1. Поняття спеціальної психології, її значення як науки | 14 |
| Питання 2. Предмет, мета та завдання спеціальної психології | 15 |
| Питання 3. Методи спеціальної психології | 16 |
| Питання 4. Історія виникнення та розвитку спеціальної психології | 17 |
| Питання 5. Структура спеціальної психології | 18 |
| Питання 6. Місце спеціальної психології в системі наукового знання | 19 |
| Питання 7. Спеціальна психологія та інші розділи психології | 20 |
| Питання 8. Міждисциплінарні зв'язки спеціальної психології | 21 |
| Питання 9. Поняття факторів психічного розвитку, їх види | 22 |
| Питання 10. Принципи вивчення особливостей атипового психічного розвитку | 23 |
| Питання 11. Причини виникнення вад психофізичного розвитку | 24 |
| Питання 12. Первинні і вторинні дефекти розвитку | 25 |
| Питання 13. Основні види психічного дизонтогенезу у спеціальній психології | 25 |
| Питання 14. Загальні закономірності розвитку розумово відсталої дитини .. | 27 |
| Питання 15. Предмет і завдання психології розумово відсталих дітей | 27 |
| Питання 16. Історія становлення і розвитку психології розумово відсталих .. | 28 |
| Питання 17. Причини і механізми розумової відсталості | 30 |
| Питання 18. Екзогенні причини розумової відсталості | 31 |
| Питання 19. Ендогенні причини розумової відсталості | 31 |
| Питання 20. Структура психіки розумово відсталої дитини | 32 |
| Питання 21. Характеристика та особливості розвитку психічних процесів розумово відсталих дітей: уваги, відчуття і сприймання, пам'яті, мислення .. | 33 |
| Питання 22. Особливості розвитку мовлення розумово відсталих дітей | 35 |

| | |
|---|----|
| Питання 23. Особливості становлення усної мови розумово відсталих дітей . | 36 |
| Питання 24. Особливості розвитку писемної мови розумово відсталих дітей . | 37 |
| Питання 25. Особливості розвитку особистості розумово відсталих дітей . . . | 38 |
| Питання 26. Особливості розвитку емоційно-вольової сфери розумово відсталих дітей | 39 |
| Питання 27. Поняття діяльності, її основні структурні одиниці. Особливості становлення провідних видів діяльності в розумово відсталих дітей | 39 |
| Питання 28. Характеристика ігрової та продуктивних видів діяльності розумово відсталих дітей | 41 |
| Питання 29. Особливості розвитку пізнавальної та навчальної діяльності розумово відсталих дітей | 42 |
| Питання 30. Предмет і завдання психології дітей із затримкою психічного розвитку | 43 |
| Питання 31. Історія становлення і розвитку психології дітей із затримкою психічного розвитку | 44 |
| Питання 32. Причини і механізми слабовиражених відхилень. Класифікація за ступенем важкості та етиопатогенетичним принципом | 45 |
| Питання 33. Характеристика й особливості розвитку психічних процесів (уваги, відчуття, сприймання, пам'яті, мислення) у дітей із ЗПР | 46 |
| Питання 34. Характеристика та особливості розвитку мовлення дітей із ЗПР. | 48 |
| Питання 35. Особливості темпераменту як психофізіологічної основи особистості у дітей із ЗПР | 49 |
| Питання 36. Особливості розвитку особистості дитини із ЗПР | 50 |
| Питання 37. Особливості діяльності дітей, що мають слабовиражені відхилення у психофізичному розвитку | 51 |
| Питання 38. Предмет і завдання сурдопсихології | 52 |
| Питання 39. Історія становлення і розвитку сурдопсихології | 53 |
| Питання 40. Причини порушення слуху | 53 |
| Питання 41. Психолого-педагогічна класифікація порушень слуху у дітей . . | 54 |

| | |
|--|----|
| Питання 42. Особливості розвитку пізнавальної діяльності у дітей з порушенням слуху | 55 |
| Питання 43. Особливості розвитку сприйняття та відчуттів у дітей з порушеннями слуху | 56 |
| Питання 44. Особливості розвитку мовлення у дітей з порушеннями слуху | 57 |
| Питання 45. Особливості діяльності дітей з порушеннями слуху | 58 |
| Питання 46. Психологічна діагностика і корекція при порушеннях слухових функцій у дітей | 59 |
| Питання 47. Предмет і завдання тифлопсихології | 60 |
| Питання 48. Історія становлення і розвитку тифлопсихології | 61 |
| Питання 49. Причини порушення зору | 62 |
| Питання 50. Класифікація порушень зорових функцій у дітей | 63 |
| Питання 51. Особливості пізнавальної сфери дітей з порушеннями зору | 64 |
| Питання 52. Особливості розвитку мовлення у дітей з порушеннями зору | 65 |
| Питання 53. Особливості порушення особистості та емоційно-вольової сфери у дітей з порушеннями зору | 66 |
| Питання 54. Шляхи компенсації порушень зору | 67 |
| Питання 55. Психологічна діагностика дітей з порушеннями зорових функцій та корекція їх порушень | 68 |
| Питання 56. Предмет і завдання логопсихології. Історичний огляд | 69 |
| Питання 57. Причини первинних мовних порушень | 69 |
| Питання 58. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей з порушеннями мовлення | 70 |
| Питання 59. Класифікація мовних порушень | 71 |
| Питання 60. Особливості порушення емоційно-вольової сфери у дітей з порушеннями мовлення | 72 |
| Питання 61. Характеристика діяльності дітей з порушеннями мовлення | 73 |
| Питання 62. Психологічна діагностика та корекція при тяжких порушеннях мови у дітей | 74 |

| | |
|---|----|
| Питання 63. Предмет і завдання психології дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату. Історичний огляд | 75 |
| Питання 64. Специфіка рухового розвитку при ДЦП | 76 |
| Питання 65. Структура порушень функцій опорно-рухового апарату | 77 |
| Питання 66. Форми ДЦП | 78 |
| Питання 67. Особливості розвитку пізнавальної сфери у дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату | 79 |
| Питання 68. Особливості порушення особистості та емоційно-вольової сфери у дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату | 80 |
| Питання 69. Особливості діяльності дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату | 81 |
| Питання 70. Психологічна діагностика дітей при порушеннях функцій опорно-рухового апарату і корекція цих порушень | 82 |
| Питання 71. Предмет і завдання психології дітей з РДА. Історичний огляд . . | 83 |
| Питання 72. Причини і механізми виникнення РДА | 84 |
| Питання 73. Психологічна сутність РДА | 85 |
| Питання 74. Класифікація станів дітей із синдромом раннього дитячого аутизму за ступенем важкості | 86 |
| Питання 75. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей із синдромом раннього дитячого аутизму | 87 |
| Питання 76. Особливості порушення особистості та емоційно-вольової сфери у дітей із синдромом раннього дитячого аутизму | 88 |
| Питання 77. Особливості діяльності дітей із синдромом раннього дитячого аутизму | 89 |
| Питання 78. Психологічна діагностика і корекція РДА | 90 |
| Питання 79. Предмет і завдання психології дітей із дисгармонічним складом особистості. Історичний огляд | 90 |
| Питання 80. Причини дисгармонійного розвитку | 92 |
| Питання 81. Типологія патологічних характеристик при дисгармонічному складі особистості | 93 |

| | |
|---|-----|
| Питання 82. Типи акцентуації характеру особистості при дисгармонійному розвитку | 94 |
| Питання 83. Діагностика і корекція дисгармонійного розвитку дитини | 95 |
| Питання 84. Предмет і завдання психології дітей з складними порушеннями розвитку. Історичний екскурс | 95 |
| Питання 85. Причини складних порушень розвитку | 97 |
| Питання 86. Класифікація складних порушень розвитку | 98 |
| Питання 87. Особливості розвитку пізнавальної діяльності дітей зі складними порушеннями розвитку | 99 |
| Питання 88. Особливості порушення особистості дітей зі складними порушеннями розвитку | 100 |
| Питання 89. Особливості діяльності дітей зі складними порушеннями розвитку | 101 |
| Питання 90. Психологічна діагностика і корекція при складних порушеннях розвитку | 103 |
| ЛІТЕРАТУРА | 104 |

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- ЗПР – затримка психічного розвитку
РВД – розумово-відстала дитина
НЛП – нейролінгвістичне програмування
ДЦП – дитячий церебральний параліч
РДА – ранній дитячий аутизм
ЦНС – центральна нервова система
ПМР – порушення мовленнєвого розвитку
СДЗ – спеціалізований дошкільний заклад
СДУГ – синдром дефіциту уваги з гіперактивністю
ММД – мінімальна мозкова дисфункція
ЦМВ – цитомегаловірусна інфекція